

جهش در بالچه چربی ماهی قزل آلا رنگین کمان پرورشی (*Oncorhynchus mykiss*)

مسعود حقیقی^۱، غلامرضا لشتو آقایی^۲، حوا فاندرد^۳

مرکز تحقیقات ماهیان سردآبی کشور

پست الکترونیکی مسئول مقاله: masoud126@yahoo.com

ناهنجاری های شکل ظاهری بدن ماهی برگرفته از عوامل محیطی و یا مشکلات ژنتیکی، موجب کاهش نرخ رشد، افزایش مصرف غذا، افزایش طول دوره پرورش، کاهش تولید و کاهش بازار پسنندی و در نتیجه کاهش درآمد و خسارات اقتصادی به صنعت آبرزی پروری می شود. تکثیر غیر اصولی و غیر علمی به ویژه تکثیر مولدین نر زودرس سبب اختلالات ژنتیکی وهمخوانی در نسل مولدین و بروز صفات نامرغوب شده است. در این مطالعه، ناهنجاری باله چربی در یک مورد از ماهی قزل آلا رنگین کمان با طول ۱۲ سانتی متر و وزن ۲۰/۳ گرم مشاهده شد. در این ماهی، بالچه چربی بیش از حد رشد کرده بود، طوریکه قسمتی از آن به شکل افقی با بدن قرار داشت و به سمت راست بدن ماهی متمایل گشته بود و نوار پهن سیاه رنگی نیز در ناحیه ساقه دم سمت راست بدن ماهی ایجاد شده بود. از نکات قابل توجه آن که میزان رشد این ماهی نسبت به ماهیان هم سن و سال خود بسیار کمتر و نصف آن ها بود. بروز کوتاهی ساقه دم در تعدادی از بچه ماهی های قزل آلا رنگین کمان از موارد دیگری بود که درصد وقوع آن نسبت به دیگر ناهنجاری های ظاهری بیشتر مشاهده شد. تاکنون انواعی از ناهنجاری های شکل ظاهری بدن در انواعی از ماهی ها در مناطق مختلف جهان گزارش شده اند که از جمله میتوان به رشد باله پشتی ماهی قزل آلا به جانب بدن در کشور اسلواکی، ماهی قزل آلا رنگین کمان دو دهانی و ماهی goldeye با دو آرواره تختانی در آلبرتا، کانادا، و سایر موارد اشاره نمود. هر چند عوامل محیطی مانند کاهش اکسیژن محلول، عدم تعادل غذایی، اسیدی بودن آب، عوامل عفونی و مواد شیمیایی تراژونیک مثل مالاشیت گرین یا ارگانوفسفاتها و دیگر شرایط تنش زا ممکن است که باعث ناهنجاری های مادرزادی شوند ولی هنوز تأثیر بسیاری از این عوامل محیطی به اثبات نرسیده اند. لذا، با توجه به توسعه آبرزی پروری در کشور، لزوم تدوین یک برنامه جامع علمی بهگزینی و اصلاح نژاد مولدین بیش از پیش احساس و توصیه می شود.

کلمات کلیدی: جهش ژنی؛ قزل آلا رنگین کمان؛ ناهنجاری های مادرزادی؛ به گزینی، اصلاح نژاد